

5. Разгледзьце рэпрадукцыю карціны Віктара Барабанцава «На Купалле». Вызначце, які настрой на ёй перададзены. Якія сродкі мастацкай выразнасці мовы дапамагаюць аўтару карціны раскрыць сутнасць народнага свята? Звярніце ўвагу на постаці дзяўчат і хлопцаў, дэталі карціны, яе палітру, святочную сімваліку.

В. Барабанцаў.
На Купалле

6. Прачытайце артыкул «Папараць-кветка», разгадайце рэбус.

А ў суботу проці нядзелі...

А ў суботу проці нядзелі
Заснула Ганначка над кудзеляй¹.
Сасніўся дзеўчыне дзіўненькі сон:
Наляцела галубоў поўненькі двор;
Каля тых галубоў сіза паванька,
Каля той паванькі ясен сокал,
Каля таго сокала бочачка віна,
Каля той бочачкі залаты замочак.
— Мамачка родная, разгадай мой сон.
— Дачушка Ганулька, сама разгадаеш:
Галубы — сваты твае,
Сіза пава — твая сваццінка,
Ясен сокал — твой Якубка,
Бочка віна — слёзкі твае,
Залаты замочак — твой вяночак.

1. Назавіце выразныя прыкметы вясельнай песні.
2. Што, паводле твора, хвалюе дзяўчыну? Вызначце ролю эпітэтаў, параўнанняў, перавелічэнняў у абмалёўцы вобразаў.
3. Якім паказаны ў песні хлопец — жаніх дзяўчыны?
4. Што вы можаце сказаць пра вобраз маці нявесты ў песні? Якім ёй уяўляецца далейшы лёс дачушкі?

¹ Кудзэ́ля — валакно для прадзіва верацяном.

Каля месяца, каля яснага...

Каля месяца, каля яснага
Усе дробныя зоркі.
А ў Іванькі на куце
Усе любыя госці.
Любыя госці, любыя госці!
Бабуля на куце сядзіць,
Харошую песню пая.
Першую — нараджоную,
Другую — сужоную,
Трэцюю — хрэсьбінную.
Дай, Божа, нашаму дзіцяці
Хрэсьбінкі згуляці,
Хрэсьбінкі згуляці
І вяселля даждаці.

1. Якая жыццёвая падзея згадваецца ў песні? Дзе адбываецца дзеянне?
2. Чаго жадаюць дзіцяці запрошаныя госці?
3. Хто галоўны герой хрэсьбіннай песні? Чаму самае пачэснае месца на свяце адведзена бабулі? Вызначце ролю вобразна-выяўленчых сродкаў мовы (эпітэтаў, паўтораў, паралелізмаў, мяншальна-ласкавых слоў) у паэтызацыі свята нараджэння дзіцяці.

Рэчанька

Ой, рэчанька, рэчанька,
Чаму ж ты не поўная?
Люлі, люлі, люлі,
Чаму ж ты не поўная?

Чаму ж ты не поўная,
З беражком не роўная?
Люлі, люлі, люлі,
З беражком не роўная?

А як жа мне поўнай быць,
З беражкамі роўнай плыць?

Люлі, люлі, люлі,
З беражкамі роўнай плыць?

Ясю коніка паіў,
Кася воду чэрпала.
Люлі, люлі, люлі,
Кася воду чэрпала.

1. Пазнаёмцеся з відэазапісам песні «Рэчанька». Якія думкі і эмоцыі абудзіла ў вас гэта песня?
2. Вызначце настрой песні, ролю сродкаў мастацкай выразнасці мовы (звароту, паўтораў, эпітэтаў, паралелізмаў, памяншальна-ласкавых слоў) у стварэнні вобразаў.
3. Разгадайце крыжаванку.

ЛІТАРАТУРНЫЯ ПЕСНІ

Куды б ні прыйшлося паехаць, пайсці,
Песню бярыце з сабою!

Ніл Гілевіч.

■ Чым адрозніваюцца фальклорныя творы ад літаратурных (напісаных пісьменнікамі)?

Беларускі край вельмі песенны. У народзе кажуць, што наша зямля спявае, звініць песнямі. Беларусы любяць не толькі народныя песні, але і песні, якія напісалі прафесійныя аўтары — паэты і кампазітары.

Літаратурная песня — песня, створаная на словы паэта.

Музыка і словы шанаваліся здаўна. Старажытныя індыйцы, тыбетцы, кітайцы, грэкі спевамі лячылі людзей. У Грэцыі паэты чыталі свае вершы ў суправаджэнні музычных інструментаў — найчасцей пад гучанне ліры або кіфары (струнных музычных інструментаў).

У Беларусі народныя песні калісьці выконвалі вандроўныя музыкі — гусяры і лірнікі, дудары і цымбалісты. Самымі ран-